

רצ עלי צורים

ירחון מבית ראש צורים

36

שבת פרשת תזריע, ר"ח ניסן תשע"ט 6.4.2019

שלום קהילה יקרה.
בפתחו של האביב, לקראת חג הפסח, ראינו לנכון לעסוק הפעם בנושא החירות.
עומר סלע כותב על בחירה וחירות בחייו. במדור "בקול שני" עוסקים נגה חרד ושמעון וייס בדילמה: האם התפתחות הטכנולוגיה מביאה עימה חירות גדולה יותר או שמא שעבוד רב יותר?
נתנאל הרשקופ במדורו "בין השיטין" בוחן את התגלמות החירות בליל הסדר, וציונה טבול במדורה "נאה מקיימת" מדברת על החירות שבעבודת ה'.

בואו של חג הפסח לא נעלם מעינינו. הרב ורדי מציג "נקודה למחשבה" בנושא העצבנות הדתית המגיעה לפני החג, במדור "הקיבוצניק" מתאר דוד קרנץ את המציאות שניתן למצוא בפחים לקראת החג, ובמדור "שבור את הראש" חדה לנו ליטל רון חידות ברוח החג.
עוד במדורינו הקבועים: במדור "בית אבי" מספר לנו הרב ורדי על אביו ואימו ומשפחותיהם, קורותיהם בשואה ועלייתם ארצה. במדור "ביקורת רבות" שופכת לביאה כהן אור על שתי תערוכות שהיא שותפה בהן כאוצרת, ועל סצנת האומנות בחמ"ד. מן "המגירה" יוצא הפעם שירה של שגית זליגר על בית סבתה. רכות הנוער שלנו, הדס כריסי, דנה במדור

בְּמָה לְהִתְחִיל / אֵלֵי אֵלֵהוּ

אוֹלֵי אֲנִי צָרִיךְ לְהִתְחִיל לְנִקּוֹת אֶת חֵי,

לְהִתְחִיל, אֲבָל בְּמָה לְהִתְחִיל?

אוֹלֵי אֶסְלַק פֶּחַד דֵּק

שֶׁהֶצֵּטֵבֵר עִם הַשָּׁנִים

וְקוֹרִים שֶׁל אֲשָׁמָה

שֶׁנֶּטְוּ בְּדַמְמָה בְּלִילוֹת.

אוּ אֲגַלְגַּל תַּחֲלָה אֶת הַבְּדִידוֹת

שֶׁכֶּסֶתָה אֲצִלִּי מִקִּיר לְקִיר

וְאִנְקָה תַּחֲתִיָּה,

כִּדִּי שֶׁתָּשׁוּב וְתִבְרִיק רֶצֶפֶת נִפְשִׁי

כִּאֲלוֹ לֹא דָרְכּוֹ עָלֶיָּה

מֵעוֹלָם.

וְאוֹלֵי אֲדַחָה זֹאת לִפְעַם אַחֲרָת. אַחֲרֵי הַפֶּל,

עֲדִין אֶפְשָׁר לְהִלָּךְ פֹּה, וְגַם הַחֲלוֹנוֹת,

יֵשׁ לוֹמֵר, עֲדִין רוֹאִים דָּרְכָם

אֶת הָעוֹלָם. וְחוּץ מִזֶּה,

הַשִּׁיר הָאֵל.

וְתוֹכּוֹ הָרִצּוֹף אֶהְבֶּה.

"במת הנוער" בסוגיות חינוכיות שעלו בעקבות סמינריון בני עקיבא שבו הדריכה בעבר. נוסף על אלו, נצטרף לרכיבה נוספת עם משפחת שפירא והאתונות בגולן, ובמדור "חוק הדתנים השלובים" נפגוש הפעם את משפחת קברה.
על כל אלו מתווספים גם עדכונים: צביקה קליין יערכן על אתגרי ה'כרמטע' לקראת העונה החדשה. בדבר הקומונרית, הלל אלגרבל, ובדבר רכות הנוער, הדס כריסי, נשמע על אירועי חודש אדר. ועדת הגיל הרך תשתף אותנו גם היא בנעשה בחודש האחרון ובקריאה להצטרפות לשורות הוועדה. שימו לב גם לפרסום מאת ועדת הגיל הרך על הפעילות הקרובה.

ברוח חג החירות, גם העלון שלנו יוצא לפגרה של חודש, והגיליון הבא יופיע בתחילת חודש סיוון. נשמח מאוד למתנדבים נוספים לצוות עלי צורים, שירעננו את השורות ויתמכו בהמשך הוצאת העלון כסדרו.

נאחל חג פסח כשר ושמח לכל קהילת ראש צורים!

כתמיד, נשמח לשמוע הארות, הערות ורעיונות בכתובת המייל:

yarchon@r-tzurim.co.il
קריאה נעימה.

צוות העלון: הרב מרדכי ורדי, נעמה דיטור, טל נוימן, דוד קרנץ, מיכל הרשקופ, יהודה ג'ייסון, ברק שבות, ליטל רון, רינת לוי, יעקב דרורי-רנבאום (עריכת לשון), כנה שכטר (עימוד וגרפיקה) ואסנת ניר.

העצבנות הדתית | הרב מרדכי ורדי

כלכליים. היא מציעה לנו כיף וסיפוק. יש כאלה שהיא גם מרימה אותם מעל ההמון הפשוט, ואיתה הם מתנשאים מעל האחרים שאינם מקפידים. העצבנות הדתית היא מתוחכמת, היא מתחילה כמו חבר טוב, משדלת. אחר כך היא מתחילה להיות קצת לוחצת. בשלב שבו היא כבר שתלטנית קשה מאוד להיפטר ממנה. היא יושבת במרכז התודעה ומטילה ספק בכוונותיך. היא לא מאיימת בפירוש אבל היא בפירוש מאיימת. אז בואו ניקח את חג הפסח כפרויקט למגר את העצבנות הדתית דווקא במגרש שלה. אבל לא בכוח כי יש כאלה שאצלם היא נותנת טעם לחיים. העיקר שיהיה לנו פסח שמח.

פסח הוא החג שלה, של העצבנות הדתית, בחג הזה היא עולה מדרגה. אנחנו חוגגים פסח במשך שבוע אבל העצבנות הדתית מרחיבה את החג לאיזה חודש לפחות. מאחרי פורים היא כבר חופרת. רק כדאי לזכור שהעצבנות הדתית לא מתייעצת עם ההלכה. היא רק משתמשת בהלכה כדי לתת מענה לחלקים מסוימים בנפש האדם שבכל לא קשורים לאמונה בבורא עולם. הזהירות מחייבת להודיע כי העצבנות הדתית יכולה להיות מדבקת, לעבור באמצעות התודעה לא רק מאב לבן, לא רק ממורה לתלמיד אלא גם משכן או ממכר. היא מתפשטת במודעות כאשר היא משרתת אינטרסים

שגית זליגר

ורבורג 108

הבית של סבתא שלי
איננו עוד
בית
כלומר הוא ישנו
דלת, קירות, חלונות, אינסטלציה,
אבל סבתא שלי איננה
והוא איננו הבית שלה עוד.
אם אצער היום בשביל המוכיל לורבורג 108
אעלה ארבע מדרגות,
אעביר את ידי על מעקה הפרזל החלוד
ואדפק בדלת,
מי יפתח לי?
אם אעבר את הסף,
מי יגיש לי תה נענע,
בכוס זכוכית, בלי ידידת לאחז בזה?
סבתא שלי איננה, גלתה שכינתה,
חרב הבית.
ואני נאחזת בזכרון
של תה נענע רותח
כדי להתעטף לרגע
בתחושה של
בית

בשמחות

- מזל טוב למשפחת קרנץ עם אירועי רבקה ליוסף וויס מקריית ארבע.
- מזל טוב לבר המצווה אור יעקובי, ולהורים הילה ואסף.
- מזל טוב לאסף ושרה קבדה להולדת הבת ליהי ולסבתא ג'ודי ברנט.
- מזל טוב לדן ומרגלית דיטור לרגל הולדת הנכדה שקד, בת לנרב ומירי.
- מזל טוב לאריאלה ואיתמר סימון לרגל הולדת הנכדה עדי שירה, בת לרעות והלל קהלני.
- מזל טוב למיכאל רענן ליום הולדתו החמישים.
- מזל טוב למתגייסים החדשים: ידידיה קלמן, שגב פינגאלד ויעקב בר ששת (מאומץ אצל משפחות גולן וכהן).
- מזל טוב לאבישי סימון עם שחרורו מחיל ההנדסה וחזרתו לישיבת הר עציון.
- איחולי החלמה מהירה לנעם סימון.

הצעדים לפני שייפול על הארץ, והחיילים הגרמנים יירו בו כפי שעשו לכל מי שלא יכול להמשיך בצעדה. ואז לפתע אישה אוסטרית כפרית שעמדה בקרב קהל הסקרנים בצידי הדרך, דחפה לו חבילה לידיים. הוא נכנס בין הצועדים כדי שהחיילים הגרמנים לא יבחינו בזה, ופתח את החבילה ומצא בה סנדוויץ' שהציל את חייו.

אבא ראה בזה את יד ההשגחה ובמובן הזה השואה חיוקה אצלו את האמונה. ביום השחרור הוא היה חולה בטיפוס, ושקל 37 קילו, אבל היה לו כוח רצון חזק שעזר לו לא להתנפל על מחסני המזון. אחר כך הוא ראה אנשים שמתו במלוא החופניים סוכר.

סבא יוסף ומטילדה וורג'יוש. הדוד חיים וורג'יוש (הצלם). כולם נספו בשואה.

הוא חזר הביתה לטרנסילבניה (שאחרי המלחמה השתייכה סופית לרומניה) וגילה שכולם נספו בשואה, ונשארו רק הוא ואחיו הצעיר צבי. הם התחתנו עם שתי אחיות, אימי שרה ודודתי רחל, גרו יחד באותו בית ויחד עלו לארץ. אמא שלי גדלה בבית חסידי בעיר סיגט (עיר מולדתו של אלי ויזל). סבא יוסף ברוך אינדיג היה חסיד שקם בכל בוקר לוותיקין אחרי טבילה במקווה, ובמקצועו היה נגר. סבתא מלכה אינדיג הייתה דמות כריזמטית ובשבתות התאספו בביתה נשים לקריאה בספר "צאנה וראינה".

נולדו להם ארבע בנות ושני בנים. כולם הועלו יחד על הרכבת לאושוויץ. אחד מהבנים הניח בשמחה את התפילין החדשות של בר המצווה, בנסיעה הזו ברכבת. בהגיעם לאושוויץ ההורים ושני הבנים הופנו ישר אל המשרפות, הבנות שהיו בגילאי 17-22 עמדו יחד לסלקציה מול ד"ר מנגלה. המשמעות הייתה ברורה, ימינה לעבודה ושמאלה למשרפות. מנגלה שלח שתי אחיות ימינה ואת אמא שלי והאחות הקטנה ציפורה שמאלה. בכל אותו יום הדודה רחל התנדבה להיות יד ימינה של הקאפו - האישה שניהלה את הארגון במחנה הנשים. בסוף היום. אחרי שעזרה לה רבות,

סיפור המשפחה מתחיל בגדול מבחינתי בסבים וסבתות שלא הכרתי, כולם נספו בשואה.

סבא יוסף מצד אבא היה משכיל הונגרי ובמקצועו היה משפטן. באוניברסיטה נאלץ לשנות את שם משפחתו היהודי מקראוס לוורג'יוש. הוא הגיע לטרנסילבניה, שם פגש את סבתא

מאטל שטרן - בת למשפחה אדוקה. כשביקש את ידה של מאטל, סבא רבא הציב תנאי שהוא יהיה לפרוס, כלומר דתי שומר מצוות. סבא יוסף נעשה לדתי והקפיד על שמירת מצוות. הוא היה עובד מדינה והיה אחראי על עניינים משפטיים של המחוז, וכתחביב הוא כתב מחזה בשם "לילה של

הפתעות" - קומדיה בהונגרית שהוצגה בתיאטרון המקומי. על אף שנעזרתי באנשי יד ושם, לא הצלחתי למצוא את הטקסט של המחזה.

נולדו להם שלושה בנים. הגדול, חיים, היה צלם והיה נשוי. הוא נספה בשואה במחנה עבודה בפלוינסברג שבסלובקיה. ההורים נספו באושוויץ. נותרו שניים - אבי אשר, והדוד צבי.

אבי היה במחנות עבודה של ההונגרים לפני שהועבר לאוסטריה, שם היה במחנה מטהאוזן. הוא גם סיפר כיצד שרד את צעדת המוות. הוא קם בקור מקפיא באמצע הלילה ולמרות התשישות הוא ויתר על שינה והתחיל לצעוד במקום כדי להתחמם. בבוקר השמיכות היו קפואות ונראו כמו משטחים קשיחים. רבים קפאו ולא הצליחו לקום ונורו בידי החיילים. כצידה לדרך הצליח ללקט חלזונות ומילא בהן את הכיסים. במהלך הצעידה הרגיש שמכל עבר טופחים לו על הגב ואז ראה שהחלזונות יצאו לו מהכיסים והתחילו לטייל על גבו והצועדים הרעבים חטפו אותם מכל עבר. הנס הגדול היה שבנקודת זמן מסוימת בצעדה המתישה הוא הרגיש שכוחותיו אוזלים ונתקף בסחרחורת. הוא התחיל לספור את

רשויות הקליטה, ויתרו על תל אביב-הרצליה והסכימו על נתניה. ביום העצמאות תשכ"א נכנסו שתי המשפחות דירה מול דירה בבניין של מפוני מעברות מעדות המזרח, בשכונת עולים חדשים ב"שיכון סלע", שהייתה מאוכלסת בעיקר בעולים מצפון אפריקה. וכך גדלתי כבן מיעוט אשכנזי תחת התיוג השכונתי - "הרומני".

אחרי מעמדו הבכיר

ברומניה אבי נאלץ להתחיל את הקריירה מאפס. הוא בילה חודשים באולפן ללימוד עברית, התחיל לעבוד בתנובה כאחראי משמרת לילה והתמחה בסיווג פירות וירקות. הוא היה עובד בלילות וישן בשעות היום. אימי ואחותה רחל הקימו בית מלאכה קטן לחצאיות - "פליסה" (הייתה פעם אופנה כזו שהיו מקפלים את החצאיות בצורת אקורדיון). כשהתבסס המצב הכלכלי התמסרה אימי לעבודות הבית ולדאגה מתמדת לילדים ולנכדים. אחרי הפרישה לגמלאות ועד יומו האחרון אבי הקדיש את זמנו לתפקיד גבאי בבית כנסת בנתניה.

מכל הדור הזה נשארה היום רק האחות

הקטנה ציפורה שחגגה 90 השנה. היא נהגה להשתתף בתוכנית זיכרון בסלון ולשתף בסיפור השואה שלה.

אני כדור שני נושא איתי כמה תסמינים ידועים, כמו הצורך לוודא שיש אוכל זמין. אבל בגדול לא הייתה בבית רוח נכאים או משהו חריג. אבי היה איש שמח ומלא חוש הומור. אמא, גם כשהייתה עמוסה בדאגות הצליחה רוב הזמן להסתיר את זה. בבית תמיד היה חום וקשר של קרבה, וערך המשפחתיות היה הערך החשוב ביותר.

ביקשה הדודה רחל מאת הקאפו איחוד משפחה - לחבר את ארבעת האחיות. למרבה הפלא הקאפו הסכימה והעבירה את אימי ואת האחיות הקטנה אל אגף הנשים שנלקחו לעבודה, ובוזה בעצם הפרה את החלוקה של מנגלה. לא ברור מאיפה היה לה האומץ לחתור תחת ד"ר מנגלה ולהסתכן בהוצאה להורג. מה שברור הוא שבזכות המעשה הזה אני כאן, מקיש על המקלדת.

ארבע האחיות הועברו מאושוויץ לגרמניה ועברו בבית חרושת לייצור נשק. לכל אורך הדרך תמכו זו בזו וכולן שרדו וחזרו הביתה. דודה רחל נישאה לאח של אבי ושתי המשפחות היו בקשר הדוק עד סוף חייהן. אצל אימי טראומת השואה הייתה קשה והזיכרונות ממנה ליוו אותה לכל אורך החיים. אחרי החתונה ברומניה אבי עבד כמנהל מחוז בחברה הממשלתית לשיווק פירות וירקות, היו לו מכונית ונהג צמוד והוא גם קיבל מדליה על תרומתו לכלכלה הרומנית הקומוניסטית. המדליה הייתה הדבר הראשון שלקחו ממנו כשביקש לעלות לישראל ממניעים ציוניים, והוא ואחיו-גיסו ויתרו על רמת חיים גבוהה

בתמונה משפחת אינדיג (סיגט): דודה רחל מימין, הילד חנוך שהניח תפילין חדשות ברכבת לאושוויץ, סבתא מלכה באמצע ואימי בחלון משמאל. המצב הכלכלי לא היה מזהיר.

תמונה משפחתית לפני העלייה. אני בן 3.

ועלו ארצה ב-1961. אני הייתי בן שלוש. כאשר אבי ראה שהפקידים בארץ לא מצליחים לבטא את השם וורג'יוש הוא החליט לשנות לורדי, זה היה נשמע לו צליל נגיש וידידותי. כל נוסעי המטוס היו עולים מרומניה והועלו על אוטובוסים היישר לאילת, לא לנופש אלא למגורים. רק שתי משפחות וורג'יוש שלכל אחת מהן היו שני ילדים, התבצרו באיזה חדרון בשדה התעופה ולא הסכימו לעלות על האוטובוס אחרי שראו שאילת לא ממש קרובה לתל אביב. אחרי יום-יומיים של משא ומתן ההורים והדודים הגיעו לפשרה עם

לפי דרישה של החקלאים. מצער שזה כך כי החווה הזאת היא מקום ממשלתי סגור של משרד החקלאות, תחת פיקוח מחמיר של מדריכים וחוקרים שבעצם הכניסו את ענף גפן היין בישראל לבעיה, ואת החקלאים לשברון לב וכיס. מתוך ניסיון ממשלתי לפתרון כללי של הבעיה, חוות יזרעם נסגרה ואסור להוציא משם חומר צמחי לענף גפן היין.

לפתרון המחסור בחומר צמחי לריבוי שתילי גפן עבור משתלות בישראל, נשלחה משלחת ממשרד החקלאות לצרפת לבדיקת וקניית חומר שהשתלנים בישראל יוכלו לעבוד איתו ולהכין שתילים. התקנות להכנסת חומר צמחי לישראל חמורות ביותר, ואף על פי כן הייתה כוונה להביא חומר ריבוי מצרפת, אך לבסוף התוכנית התבטלה בגלל שבבדיקות המקדימות בשטח בצרפת נמצא שכל החומר בצרפת נגוע בוורוס אחר ולא רצו להביאו לישראל. לאחר סדרת בדיקות הוחלט לשלוח משלחת לדרום אפריקה שהיא אזור גידול אחר מאירופה לבדיקת היתכנות ליבוא של חומר צמחי לענף גפן היין. דרא"פ עברה משבר דומה למה שקורה עכשיו בישראל, ולאחר עקירות נרחבות וסדרה של פעולות מתאימות המדינה נוקתה מהוורוס הנ"ל והוחלט שמשם תבוא הישועה. ואכן השנה הביאו לארץ חומר נקי מוורוסים ומחלות. כרגע החומר הצמחי שהגיע לארץ נמצא בהסגר לבדיקת מזיקים אפשריים, ואם הכל יהיה בסדר יתחילו בקרוב להכין שתילים נקיים.

יש גם ניסיון ישראלי במשתלות "חישתיל" להכין שתילים מתרבות רקמה שבה לוקחים חומר צמחי נקי מוורוסים ומחלות ומכניסים במעבדה שתילים נקיים. עוד מוקדם לדעת אם יש הצלחה כי ענף כרם היין הוא בעצם ענף "מסורתי" מאוד, בעל מסורת של מאות שנים, ופתאום מביאים שתילים ממעבדה.

מה שנשאר עכשיו זה לעקור את השטחים הנגועים בוורוס ולחכות שנתיים, על פי פרוטוקול של משרד החקלאות, להשמדה מלאה של אותה כנימה ואותו וירוס, ורק כך נחזור להיות מעצמה של יין איכותי. הלוואי.

אצלנו בשטח המצב "ככה ככה". נטיעות מ-2009 ואילך שהולכות ליקבי תבור, טפרברג וגוש עציון, נקיות יחסית מהוורוס. ב-2009 כבר הבחינו במשבר בענף ובאופן חריג, ובחשש רב, הביאו חומר ריבוי מצרפת וגם שכללו את השיטה למציאת הוורוס כך שמ-2009 השתילים נקיים. הבעיה נמצאת בשטחים הוותיקים מ-1996 עד 2007, אז לא הייתה מודעות לבעיה. עיקר השטחים הבעייתיים הולכים ליקב תשבי שבינתיים לא עושה לנו בעיות מיוחדות, גם כי חסר בארץ תירוש להכנת יין. בימים אלו אנחנו נדרשים לערוך תוכנית לעתיד שתכלול עקירה בהתחשב בפרוטוקול הגידול של משרד החקלאות, מנוחה של שנתיים לשטח ו... שנת שמיטה שתגיע בעוד שלוש עונות. בתקווה לעונה מוצלחת במיוחד.

אנחנו בפתחה של עונה חדשה (2019). כל שנה ועונה יש לה את ה"משהו המיוחד" שלה,

ונקווה ש-2019 תהיה טובה לכולנו ולחקלאות. בסך הכול ההתחלה טובה, ברוך ה' היו גשמים מרובים והיה קור מספק. גמרנו את כל הזמירה של הכרם וריסוסי העשבים נעשו בעיתוי טוב. גמרנו את פרויקט הנטיעה של הדובדבנים ובכך למעשה אנחנו מחדשים במעט את ענף הדובדבנים שניטע לפני כ-30 שנים ובעזרת ה' בעוד ארבע שנים ענף הדובדבנים יתפוס מקום של כבוד בענף הכרמטע.

ענף כרם היין נמצא בסוג של משבר שבו הוורוס של מחלת קיפול עלים (כך זה מתורגם מאנגלית) הולך ומתפשט בארץ והרבה מן השטחים נדבקים בו. גם אצלנו יש את הדבר הזה וכבר נדרשנו לעקור בראש צורים כ-30 דונם. התסמינים של הוורוס הם האדמת העלים שלאחר מכן משתנה צבעם לחום. העלים שתפקידם ליצור פוטוסינתזה, לא מסוגלים לתפקד כראוי, קצב עליית הסוכר בענבים איטי מאוד וגם הטעם המיוחד שהייננים מחכים לו נפגם. אין דרך ריפוי לוורוס הזה ומה שנותר הן רק פעולות מניעה, בעיקר למנוע מהכנימה הקמחית, שהיא המעבירה הראשית של הוורוס, לעבור משטח לשטח. בשנים האחרונות נוצרו ויבאו לארץ כל מיני תכשירים, מלכודות ונדיפיות שונות שעיקרן קטילה ומניעה של התבססות הכנימה מתחת לגזע, אך התוצאות לא 100% הצלחה. היו נסיונות של בניית קיר של רשת צפופה מסביב לשטח למניעת מעבר של כנימות, אך עם הרוחות שיש כאן באזור התוצאה הייתה חלקית. הכנימה בעצם מתבססת מתחת לגזע הגפן ומוצצת מוהל צמחי מהגפן, ואם אותה גפן נגועה בוורוס הכנימה נדבקת באותו וורוס ורוח קלה או מעבר של טרקטור, בוצרת או סתם עובדים בכרם, מעבירים את הכנימה לגפנים שכנות באותו שטח או בשטח ליד, וככה נדבקים עוד ועוד גפנים ושטחים (ממש כמו בסיפור על הכינה נחמה). עד לפני כמה שנים זה לא היה, ואם היה, זה היה "בקטנה" ולא כל כך הבחינו והיו מודעים לבעיה של הוורוס ולמה זה יכול לגרום. אנחנו כאן בישראל שנחשבת למעצמת יין איכותי לא יכולים לחיות עם ייצור יין איכותי משטחים שנגועים בוורוס, כי קשה לייצר יין איכותי מענבים שלא מגיעים להבשלה מלאה ואיכותית.

כבר לפני כמה שנים פיתחו חוקרים בארץ שיטה לבדיקת העלים ומידת הנגע שבהם, רק לא מצאו בהתחלה מהיכן זה הגיע. למרבה הצער המפיץ העיקרי של הוורוס הוא חוות הגידול (חוות יזרעם בנגב) של הפנות והזנים, שהם המפיצים העיקריים של חומר הריבוי למשתלות השונות

חירות

לקראת חג החירות רצינו לעסוק בדילמה: האם דור הסבים והסבתות שלנו היה חופשי יותר מאיתנו? מצד אחד כיום יש לנו הרבה פתרונות טכנולוגיים שנועדו לקצר ולהקל על עבודה קשה, ולכן אמור להיות לנו יותר זמן פנוי. נוסף על כך, האינטרנט פתח אותנו להרבה אפשרויות בחיים ולידע שבדורות הקודמים היה קשה להשיג. מצד שני את השעבוד לעבודות הבית החלפנו בשעבוד למסך, לצורך להיות מעודכן כל הזמן. הרשתות החברתיות אוספות עלינו מידע, והציפייה של הסביבה מאיתנו שנהיה נגישים בכל רגע, מונעת מאיתנו להיות חופשיים באמת.

שמעון וייס

חדשנות מול שמרנות בחינוך...

בעולם שלנו היום המילה הרווחת בתחום החינוך היא חדשנות - חינוך היי-טקיסטי, חדשנות פדגוגית, פדגוגיה מוטת עתיד, פרסונליזציה בחינוך ועוד.

השאלה שאליה אתייחס היא מה טוב יותר, עולם ההוראה הקלסי שבו המידע לא היה זמין, המורה היה סמכות הידע והמידע היה מצוי בעיקר בספריות ובאנציקלופדיות, או הלמידה החדשנית האינטראקטיבית המערבת את הלומד, שבה המורה הוא בעיקר "מתווך" בין התלמיד לידע המצוי והנגיש בלחיצת כפתור?

מה נכון יותר? חדש מול ישן, שמרנות מול פרוגרסיביות? מטבע הדברים עולם החינוך מנסה לעדכן את עצמו מול השינויים העולמיים והמהירים והתפוצצות הידע, ולכן הלמידה עוברת - גם אם לא נרצה - ללמידה אינטראקטיבית השואפת "לאקטב" את הלומד ולהופכו ללומד פעיל (לפי רבים מהמחקרים יכולת ההקשבה והריכוז של התלמיד הממוצע כיום ירדה משמעותית) בניגוד לעולם הישן שבו שיטת הלימוד הייתה שונה.

האם הישן הוא בהכרח ישן? אני חושב שאם נסתכל על עולם התורה ועולם הלימוד בשיבות נראה עולם שעל פניו נדמה שקפא על שמריו בתחום הפדגוגי ונותר במאות הקודמות. עולם שלכאורה אין בו שום חידוש פדגוגי.

הסתכלות מעמיקה יותר תגלה מודל מעניין של הלומד העצמאי, למידה מתוך שיתוף, מתוך סיעור מוחות. התלמיד הלומד בחברותא מתמודד בצורה אותנטית ומעמיקה עם טקסט ומנסה לפצח אותו בשיתוף החברותא שלו. בעולם החדשנות הפדגוגית כיום, לדוגמה ברשת אמ"ת, נפתחים מרכזי "גוגיה" בבתי הספר, שהם למעשה מרכזים שעניינם הוא קידום "הלומד העצמאי". אם אתה בוחן לעומק את המנטרה נראה שהיא ניסיון לשדרג את לימוד החברותא (הם יהרגו אותי אם ישמעו שאני טוען

נגה חדד

אז איפה נמצא החופש?

התבקשתי לכתוב על הדילמה שלהלן: מי חופשי יותר - דור הסבים והסבתות שלנו, שגדלו וחיו את מרבית חייהם בלי מחשב, אינטרנט, סמארטפון וחידושים טכנולוגיים אחרים, או אנחנו, הדור הצעיר, שחיים בעולם טכנולוגי שהולך ומתפתח עוד ועוד, ומביא עימו בכל שנה חידושים שעד לפני כמה שנים היו בגדר מדע בדיוני. ברור שמצד אחד יש לנו הרבה פתרונות טכנולוגיים שמקצרים עבודה קשה. יש לנו הרבה יותר זמן פנוי, ואנחנו פתוחים למגוון עצום של אפשרויות שונות כיצד ואיפה לחיות את חיינו. וברור גם מצד שני, שאנחנו משועבדים לצורך להיות נגישים בכל רגע, לדעת הכול, לעדכן ולהתעדכן, לדעת מה "נכון" ומה כולם עושים. אבל בסופו של דבר לעניות דעתי, לא אנחנו, הדור הצעיר, ולא הדור המבוגר יותר - חופשיים יותר ואופחות אחרמה שני. ברור שהמצאות טכנולוגיות כמו מכונת כביסה, מדיח כלים, מטוס, אוטו, חיסונים ואנטיביוטיקה, מיקרוגל ומחשב - הן דברים ששינו את פני האנושות, והרבה לטובה. הזמן הפנוי שנוצר מאפשר לנו להיות הרבה פחות בתנועה של הישרדות, והרבה יותר בתנועה של פיתוח העולם הרוחני, התרבותי, היצירה, זמן למשפחה ולזוגיות והשקעה בתחביבים או בפעילות גופנית. מצד שני, ברור שהתרבות המודרנית גוזלת מהאדם את החופש שלו בהרבה מובנים - ברמה של זמן, חיבור לעצמו ולרצונותיו, השקעה במשפחה ובחברים ועוד. בעיניי החירות האמיתית לא נמצאת באף אחד מהצדדים. לפני כמה שנים יצא לי לכתוב עבודה על ספר מופלא בשם "עלי מרורות". הספר מביא את היומן ואת הביוגרפיה שכתב הרב יהושע משה אהרונסון, רב קהילה בפולין ערב השואה. היומן ששרד גם הוא את תלאות השואה, מובא בכתב יד ומתאר באופן מצמרר ומופלא

את קורותיו של הרב אהרונסון בשואה. הרב אהרונסון עבר מחנות עבודה וריכוז שונים, הגיע לאושוויץ, צעד בצעדות המוות והצליח להגיע לבסוף למחנה פליטים, שם גילה שכל משפחתו נספתה במחנות השונים בפולין. בעיני הדבר המופלא ביותר ביומן ובביוגרפיה היא העובדה שהרב אהרונסון, גם בתנאים הקיצוניים ביותר שניתן להעלות על הדעת, לא נפרד בשום מצב מעולמו הרוחני, מאמונתו באלוקים ובנצחיותו של עם ישראל, מדבקתו בתורה ומהאמון הפשוט שלבסוף יהיה טוב. ישנם תיאורים מופלאים על בניית סוכה זעירה באושוויץ, על תפילות חפזות בחשאי, על חוסר מוכנות לאכול בשר אדם מת גם כשכולם עשו זאת. כמובן שמדובר בתיאור קיצוני ביותר, אבל העיקרון בעיני הוא אותו עיקרון: היכולת של האדם לבנות לעצמו עולם פנימי עשיר, עולם שיש בו משמעות, שיש בו חיפוש ותהייה, שיש בו רצון ודמיון, שיש בו חלום – היא החופש האמיתי של האדם. גם פעם וגם היום – אדם יכול לאבד את עצמו, את חירותו האמיתית לממש את האני הפנימי ביותר שלו, לשכוח מדברים עדינים, להפסיק לשאול שאלות ולטבוע בעבודה קשה, בהכרח או בטכנולוגיה וכו'. תמיד יהיו תירוצים. תמיד יהיו ילדים קטנים, מתבגרים, נכדים, דברים דחופים לעבודה, סידורים חשובים. אף פעם לא יהיה זמן או כוח או חשק להשקיע בעולם הרוחני הפנימי. הבעיה היא שעם הזמן התחושה של החוסר הרוחני הולכת ונדרחת, והאדם כבר מפסיק להרגיש שמה שחסר לו באמת זו משמעות, פנימיות וחלומות. עם הזמן הרעב הזה מתחלף ונעשה רעב למשהו, כל דבר, שימלא את החלל הפנוי שנוצר בפנים. זה יכול להיות אוכל, עבודה, פלאפון, סדרה או כל דבר אחר. אבל בסופו של דבר, אני מאמינה שאין לנו מנוס אלא להכיר בזה שמה שמייחד אותנו כבני אדם בכלל וכיהודים בפרט – זו היכולת שלנו ליצור עולם רוחני, תרבותי, אומנותי, שהוא הרבה מעבר לנתינת מענה לצרכים הפרקטיים או החברתיים שלנו, שבסופו של דבר לא שונים בהרבה מאלו של בעלי החיים. רק נתינת מענה לצורך הקיומי הזה תספק בסופו של דבר את הרעב העמוק הזה ששוכן בפנים. בעיני, תרבות של חופש היא תרבות שמעמידה בראש הסולם את לומדי התורה, את אנשי הרוח והחינוך, את הסופרים וההוגים, המושכים בעט והיוצרים. כיוון שבסופו של דבר הרצון האמיתי והעמוק לחיות, ליצור, לעבוד, ללדת ילדים ולגדל אותם, להתגייס לצבא,

שהם מנסים לחכות משהו ולא ממציאים את הגלגל לגמרי). העולם הישן שבו המורה היה נכנס לשיעור אחוז במחברת מצהיבה וישנה שבה נמצא כל הידע ומרצה (מע"מ – מורה עומד מלמד), והילד (עב"מ – עובד בלי מוטיבציה עצמית) הוא טאבולה ראסה שרק בא לקבל ממקור הידע (המורה), לא מספיק רלוונטי לימינו! היום ד"ר גוגל יודע הכול. אפילו בעולם הרפואה הרופא לא מחזיק את כל הידע אצלו. חבר רופא סיפר לי שלפעמים בדיאגנוזה המטופלים מאתגרים אותו בידע רפואי שרכשו ברשת. אני מאמין שבסופו של דבר העולם מתנהל בצורה שונה וצריך להתאים את עצמנו אליו, אך החוכמה הגדולה היא לקחת מוטיבים שכבר קיימים ולשכלל אותם – עולם החברות, יכולת הדיבייט, פיתוח חשיבה מחוץ לקופסה. עולם החינוך היום לא עוסק בלימוד ידע אלא בניתוח ושכלול שלו. לצערי הבגרויות נמצאות הרחק מאחור בתחום, אך גם שם למעלה מתחילים להבין את זה ולשנות (אפילו שלוקח הרבה זמן ועוד ייקח). כשאנחנו לקראת פסח מדברים על חירות, אני מדבר על חירות מחשבתית – חינוך ביקורתי, חינוך יצירתי, למידה עצמאית. לשם צריך ללכת!!

ולעיתים אפילו לסכן את החיים – הכול מתחיל ונגמר איפה שהרוח נמצאת. יצא לי לפגוש אנשים מחוברים לטכנולוגיה או מנותקים ממנה, משתכרים במשכורות גבוהות או נמוכות, רווקים, נשואים, בעלי משפחות גדולות יותר או פחות. הדבר היחיד שהצלחתי להבחין בו כמשהו כולל, הוא שככל שהאדם מחובר יותר פנימה, ככל שעולמו הפנימי עשיר יותר, מורכב יותר ומפותח יותר – כך גדל רצונו לחיות, לממש את כוחותיו וכשרונותיו, להיות עסוק ופעיל, להביא ברכה לעולם. רופא או מורה, עורך דין או נגר, רווק או נשוי, צעיר ומבוגר. אין קבוצה אחת חופשית יותר או פחות. מאושרת יותר או פחות. רק האדם שחי את הרוח הפנימית שלו, שמחובר לעולמות עמוקים, עדינים ועשירים, שמחפש ללא הרף משמעות – הוא לברו חופשי. הוא לברו מממש את צלם אלוקים שבו נברא האדם, מחובר לעצמו האמיתי. חופשי ממגבלות המציאות, איזו שלא תהיה.

חירות – מה נותן לי הרגשת חירות בחיים

כי אני רוצה להרוויח משהו.
לא כי איזה דחף פנימי מוביל אותי ומנהל אותי (דחף שאולי בכלל לא שלי).

פשוט עושה מתוך בחירה – ראיתי את האפשרויות שעומדות בפניי, בדקתי אותן, שקלתי אותן, ובסוף בחרתי. לא משנה אם היו לי שתי אפשרויות או מאה. לא משנה אם כמה מהאפשרויות היו "טובות" יותר או פחות, לא משנה כלום. עצם העובדה שהיו לי אפשרויות ובחרתי ממקום פנימי שלי, ממקום אמיתי – זו בחירה חופשית. וכשאני בוחר בחירה חופשית כזו, בחירה פנימית אמיתית – אני חופשי.

כשאני בוחר בחירה מודעת, חופשית, נקייה וטובה, גם כשאני טועה אני בסדר עם זה – כי אני לוקח אחריות. ואם הדברים מסתדרים אז על אחת כמה וכמה אני מרגיש את עוצמת החופש: אני הולך בדרך שבה אני בחרתי.

זו הדרך שלי – אני בחרתי – אני חופשי!

כשטיילתי בהודו התעוררה הקנאה שלי כמה פעמים, ואחד הדברים המשמעותיים שבהם קינאתי הוא הרוגע של ההודים.

איך אפשר להיות רגוע כשאתה חי בתת תנאים?! חי מהיד לפה ב-\$30 לחודש (אולי), בלי בית, בלי שום הבטחה לעתיד, תלוי בנדיבות של תיירים, תלוי במזל?!

אחרי הרבה זמן, שיחות איתם ועליהם והרבה התבוננות, זיהיתי שאחד מהדברים שעוזרים לרוגע של ההודים הוא החופש שלהם – הם בני חורין. הם חופשיים כיהם בוחרים. והם עושים את הבחירה שלהם מול אפשרויות מצומצמות מאוד – אבל זו עדיין בחירה. והבחירה הזו מובילה לחופש ורוגע. התרגשתי מהזיהוי הזה כי זו בדיוק הנקודה שבה אני מרגיש בחופש: **אני בחופש כשאני בוחר!**

אני עושה כי אני בוחר –

לא כי אני צריך, לא כי אני חייב את זה בשביל משהו חיצוני או פנימי.

לא כי אני רוצה משהו לעצמי או למישהו שקרוב אליי, לא

משולחנה של ועדת הגיל הרך

השמחה. לקראת פורים גם ערכנו פעילות פורימית שבה נכחנו לגלות שאין צורך להביא אנשי מקצוע מבחוץ כשיש כשרונות צעירים פה ביישוב, אז תודה למאפרות, למסרקת ולכל הילדים שבאו ונהנו מיצירה משותפת. תודה לרעות בלנק, חברת הוועדה, ששלושה שבועות אחרי הלידה הגיעה לסייע (ככה זה בוועדה שמורכבת מחמש נשים שרבות מהן אחרי לידה).

זו גם הזדמנות להזמין את ההצגה ופעילות שיגיעו אלינו ב-10.4, ה' בניסן – הצגה של תיאטרון "איילושקה" על "הקבצן ואליהו הנביא". מחכים לראות שם את כולכם!!! אנחנו רוצות להמשיך ולהשקיע בכם, בילדיכם ובקהילה, אבל אנחנו זקוקות לחיזוק – נשמח לכוחות מחודשים המעוניינים להצטרף ולסייע לנו, בכל זאת איבדנו את אסנת שהיא אבדה רצינית. כל המעוניין וכל המעוניינת, גם גברים יצורפו בשמחה רבה – חסרונכם מורגש, אנא פנו אלינו!

קודם כול אננו רוצות להודות לאסנת ניר שריכזה את ועדת הגיל הרך במשך שלוש שנים ביד רמה, בפעילויות השוטפות ובתקשורת מול המעון, הגננות והמועצה. אנו מעריכות את זה שהיא נשארה נצר אחרון לוועדה הקודמת כדי לייצר חפיפה טובה ולהכניס אותנו לעניינים (לכל ועדות ראש צורים השונות, זהו טיפ משמעותי המאפשר פעילות שוטפת).

אנו רוצות גם לברך, לשבח ולפרגן לאפרת ריין שנכנסת לתפקיד היו"רית ולנעליה הגדולות של אסנת...

ברצוננו לשתף אתכם בעשייה הענפה של הוועדה בתקופת חודשי אדר. לצד פעילות מתמשכת במשחקייה אשר מסתיימת לה עם כניסת חודש אפריל, 130 ילדים מהיישוב נהנו מההצגה מושקעת (גם כלכלית) של תיאטרון אלומה לכבוד חודש אדר. בהצגה, שתי שחקניות אפשרו לנו להיכנס לעולם של "צחוק, שמחה וממלכה", ולבדוק למה לפעמים אנחנו לא מרוצים וכיצד מביאים את

קודם כול מכינים בקבוק חם!!

מייד לאחר מכן: כתיבת רצף כמובן!

זהו החופש האמיתי! לתת דרור למקלדת! אחדות של תוכן וצורה, הרי המדיום הוא המסר! (שורה שלא נכתבה בכתיבת רצף.)

האמת היא שמיכל הציעה. ובן חורין אמיתי עושה את מה שנוות ביתו אומרת לו לעשות! כי בן חורין אמיתי יודע מה טוב לו! ואז היא גם אמרה: "ליל הסדר". מתחילים:

ליל הסדר הוא זמן שכולו מאורגן, איך מצפים שנחשוב שיש חירות בלילה שכל כולו מנוהל לגמרי. כמה? כמה? כמה כבר אפשר לאלתר? זהו לילה שכולו בסדר.

'קדש ורחץ כרפס יחץ'...

"רגע! יש לנו הפעלה לילדים שארגנו בספונטניות! כל אחד יקח פתק"...

"מוישל'ה" (שם גנרי), "מוישל'ה, חכה רגע עם ההצגה". "בלומה" (שם גנרי. כנראה רק בשנים הראשונות של הקיבוץ), "בלומה, את תתחילי קודם עם ה'מה נשתנה'". "לא לא! לא רק הקטנים, כל מי שרוצה יכול לומר". "סבא יצחק, עכשיו אתה. כן, יופי".

"ושכל אחד ישתף אותנו במה זה חופש בשבילי" (לא להיות פה!).

"בשבילי החופש האמיתי הוא להיות פה". "המשפחתיות, השבטיות. להיות חלק מ... כי מי שכאילו חופשי זה לגמרי לבד, תלוש לא מוצא שום חלקיק של זהות לחבר לתוך הפזל, והתלישות הזאת היא לא חירות היא 'כלומיות'. שזו מילה שאולי המצאתי, אבל זה מה שהיא".

אז ליל הסדר הוא זמן מצחיק לחוות חירות. אני מנסה לחשוב לעצמי מה עם ישראל חשב לעצמו בלילה הזה. האם חווה חירות? אולי דווקא לחץ? מה היה שם? צרחות בכל הבתים של המצרים, איזו המולה! בחצות צועקים "כולם לצאת. לצאת!". רגע, לאן לצאת? אריך פרום, בספרו המונומנטלי 'מנוס מחופש', כותב שצריך לשנות את הכיוון של החופש. מחופש מ... לחופש ל..., אבל באמת הכול מתערבב להם שם ביחד, והוצאתי מ... ולקחתי אתכם לי ל... יש פה איזו מן חירות מבולבלת כזאת. אבל בתוך אי הסדר הגועש, גנוזה נקודה של התמסרות, ברית והתכללות.

(חידה לחד העין: היכן הסתיימה לה כתיבת הרצף? מקום בשורה הראשונה באירוע המרכזי של חגיגות היובל יוגרל לעונים נכונה).

כשאני חושב על לילות סדר משובחים במיוחד שעברו עליי, עולים כעת בראשי שניים.

האחד במוצב מחלקתי. עבדכם הנאמן אחראי על הסדר,

אישון ליל. הרבה אחרי שעליתי על הפיג'מה שלי (סט שני חלקים לא תואמים. מחכה לתושב המקום שיקים חנות he-גברי, שבה סוף סוף אגלה את האפשרות ללכת לישון בסטייל). עיניים טרוטות. אני ניגש בכבודות לכתוב על חירות. אני הרבה אחרי הדר-ליין.

היש אוקסימורון גדול מזה? היכול טוב לצאת מזה?

אם אני כבר בשוונג של הרהורים נוגים, אשתף אתכם: הרבה לפני הדר-ליין חשבתי לכתוב לכם דברים עמוקים מיני ים על חופש:

על זה שאנחנו חיים את קצה הקרחון של עצמנו. שהים של הלא מודע ומרחבי עומק לא מוכרים שבנו מחכים להתגלות (ולקשור זאת כפתור ופרח גם לקריעת ים סוף). אחר כך לעבור ולדבר על הצורך בגבולות גזרה ובכלים כדי לאפשר חופש וחירות. הרי בפנימיות התורה מספרים לנו על שפע עצום שהיה בעולמות העליונים. שפע גדול כל כך, שביקש לפרוץ, שהיה עצום כל כך, ובלתי מוגבל ושוטף ומתפרץ, כמו צונאמי. הוא שבר את הכלים וריסק את המציאות. הייתי מאריך בזה שאנחנו חייבים גבולות כדי לאפשר לעצמנו חופש. שאם לא, אנחנו עלולים ליפול למטה. כי יש גם כוח כבידה לנפש, למידות ולמוסר האנושי. כי הדורות מתפתחים אבל הצדדים השונים בנפש האדם וההתמודדויות תמיד ישנם. הייתי מאריך בזה מאוד, ממש יורד לפרטים. מציין למשל שכחברה אנחנו חייבים לסנן את האינטרנט בשביל להסיר מאיתנו כבלים ולהגיע לחופש (ובזה שהמדינה ממש חייבת לחסום אתרים פורנוגרפיים כברירת מחדל). אני מעריך שהייתי מתגלגל איכשהו לעסוק בזה שהחירות שלנו היא לבחור איפה אנחנו חופשיים ואיפה אנחנו מכאניים. שאי אפשר להיכנס לכל דבר בעומק ולהגיע בו לנקודת בחירה. זה סוחט. זה לא משאיר מקום לנשום. אני למשל מקבל כל מיני דברים כהנחות יסוד. למשל שחיסונים זה חשוב. שהרופאים שממליצים עליהם יודעים בגדול מה הם אומרים. אני יודע שיש קולות אחרים. אך כל עוד זה עובד בשבילי, אני בוחר להתחיל משם ולחיות את הבחירות שלי במקומות אחרים. מסתמא גם הייתי מתבל בדברים על הסכנה שיש בתלישות, בריסוק הזהות (ואז הייתי אומר משהו על משחק המילים הזה. ועל האבסורד בכך ש"מפלגת החופש הבלתי מוגבל אלא אם כן זה פוגע בזולת" קוראת לעצמה זהות. וכל זה מבלי לערב פוליטיקה).

אתם בטח שמים לב לניסוח הקלוקל ולחוסר הבהירות. מה לעשות? ככה זה כשרק חושבים מראש שאולי נכתוב על זה... ובפועל... יושבים לכתוב רק עכשיו.

אז מה עושים במצב אנוש שכזה?!

שנערך במתכונת הזויה, חלקית ובחילופי משמרות בין החיילים. אני ממש זוכר את עצמי מכין וורטים שחבל על הזמן, וגם מבין תוך כדי תנועה ש'פה כראי לקצר', 'את זה כדאי לא להגיד בכלל', 'את ההוא להשאיר לסוף'...

לא היה מדהים, העיניים לא היו מצועפות, ובכל זאת היה משהו. תחושה שבתוך כל הבלגן הזה יש משהו עמוק. איזו נקודה גנוזה. של התמסרות, ברית והתכללות.

הסדר השני היה סדר עם אורח בהפתעה. כבן זקונים זכינו די מהר לארח בליל הסדר את ההורים שלי, אך בשנותיו האחרונות אבא שלי מעט לצאת מהבית. נסיונות שכנוע ושינוע לא עלו יפה וכך יצא שלא מעט חגים ושבתות אמא

שלי חגגה איתנו לבד, ואבא נשאר עם העובד הזר בבית. שנה לפני פטירתו של אבא, יצאה מיכל להביא את אמא שלי, לקחה כיסא גלגלים למקרה שתצליח לשכנע גם את אבא, ו... חזרה גם עם אבא שלי! (איך עשתה זאת? מיכל היא קוסמת ולא מגלים סודות של קוסמים!)

ליל הסדר והחג בכללו השתנו לגמרי. מותאם לאבא. ליל הסדר המרגש בחיי. וגם בו הייתה גנוזה איזו נקודה. של התמסרות, יחד, ברית והתכללות.

חירות נעימה ורכה לכולם!
חג חירות שמח!!

חירות | ציונה טבול

באמת קשה למצוא את המילים המתאימות. אני מרגישה שבשלב זה של חיי, קל לי יותר לתאר במילים רבות תחושה עמומה שאני חווה לרגעים, ומתפללת שאחווה יותר.

אז מה זה אומר מבחינתי להיות עובדת ה'?

לקיים את המצוות. להתפלל. להאמין. לבחור להאמין. לפנות מקום לקב"ה בחיי. לפנות 'מקום' לתקשורת ביני לבין הקב"ה. להאמין בקב"ה ולהאמין בעצמי. ליפול, להאמין ולקום. להכיר את הכלי שלי - את הגוף הנשי שלי. לראות את המציאות כסימנים של הקב"ה אליי. להתענג על השבת, על הקשר עם הקב"ה. לבחור להמליך את הקב"ה. להבין את השליחות שלי. לקחת אחריות. לסמוך על הקב"ה. לסמוך על הכוחות שהקב"ה העניק לי. לעשות. לעצור. להמתין. לבקש. לרקוד. לבכות. לשתף. לצעוק. ללמוד תורה. להתפלל. להישען. להקשיב. להתבונן. לחדש. להתחדש. להאמין. להאמין בחכמים. בצדיקים. לבקש עצה. לתת צדקה. להתגעגע. להתחנן. לא לוותר. לוותר. לשאול. לחכות לתשובה. לחפש אחר איזון. משפט. לכתוב. לאפשר. לשתף. להבין. לא להבין. לדעת. להאמין. לדרוש מעצמי. לרחם על עצמי. לרחם על אחרים. לבקש רחמים. לרצות. לא להתייאש. לשמוח. להישכר. להתפלל. ליצור כלים. לבקש עזרה. להאמין. ליצור. לעזור. להימנע. להיות נוכחת. לברר את הרצונות שלי. לשאול את הקב"ה מה הוא רוצה ממני. לאהוב. להיות נאהבת. להתפעל. לשקוט. לשתוק. לבקש תמיכה. וחיבוק. להקשיב לכאב. לדייק. לחמול. להגביל. לכסות. לפתוח. לברך ולהתברך. לספר. לקדש. לחדר. לרכך. לרצות. להאמין. לרצות להאמין.

כשאני חושבת על חירות, המילה הראשונה שעולה אצלי בראש היא עבדות. וכשאני חושבת על עבדות, המחשבה הראשונה שעולה בראשי היא העבודה בפרך במצרים. עבודה פיזית קשה ומאומצת שאין לה סוף, ושמשיעה גם על הנפש.

מצד אחד הציווי של הקב"ה שנזכר שהיינו עבדים במצרים, ומצד שני הציווי שנהיה עבדיו שלו.

ובמוחי עולות אסוציאציות שונות - על העבדות בזמן העתיק, והעבדות שבה אנו חיים היום. ולצד כל אלו הביטוי עבד ה' שנאמר על אברהם, משה, יהושע ודוד.

ואני כבר מבולבלת.
כי זה טוב ויפה לצטט את ריה"ל:
עבדי זמן עבדי עבדים הם -
עבד ה' הוא לבד חפשי:
על פן בבקש כל-אנוש חלקו
"חלקי ה'" אמרה נפשי.

אבל מה זה באמת אומר?
איך אני יכולה לחוות את החופש שעליו מדבר ריה"ל בעבודת ה'?

אני חווה את זה ברגעים נדירים שבהם אני מוצאת את האיזון שבין היכולת שלי לבחור לבין היכולת שלי לסמוך על משהו שהוא לא אני או כמוני, שהוא אינסופי, שהוא בוחר בשבילי.

שבו תעסוק התערוכה. האוצר מחליט כיצד למקם חפצי אומנות במוזיאון בדרך שתציג את הנושא על הצד הטוב והראוי ביותר בעיניו. בהחלטתו על אופן התצוגה והתלייה נלקחים בחשבון פרמטרים רבים, כגון: הקשרים היסטוריים, מקום, תאורה, רקע וכדומה. במקרים שבהם הוא מחליט שקיים צורך בכך, יבחר האוצר מסגור נכון ויוסיף כיתוב ומוזיקת רקע. פעמים רבות מחבר האוצר את קטלוג התערוכה. חשיבותו של האוצר נובעת מידעויותו הנרחבות ומיכולתו להביע רעיון מרכזי אחד. ככל שהנושא ממוקד ומצומצם יותר סביב ציר אחד, כך יהיה לתערוכה משקל רב יותר. האוצר הוא האומן הגורם לכך. הוא החוליה המתווכת בין התנסות אינטואיטיבית של היוצר לבין הצופה.

כל הסיפור התחיל כאשר לפני שש שנים דיברתי עם המפקחת על לימודי האומנויות בחמ"ד, רויטל שטרן, ושטחתי בפניה את תחושותי שהייתי מורה ואהבתי למקצוע ההוראה לא משאירים לי זמן ליצור ובוודאי שלא משאירים לי פנאי להציג מעבודותי בתערוכות. שוחחנו על כך שכמורים אנחנו יוצרים דרך תלמידינו ולא פעם העבודה עם התלמידים מהווה בעצמה טריגר ליצירה. רויטל שהיא אישה מדהימה, גדולה ובעלת חזון הציעה לי שנקפוץ יחד למים ואם חסר גלגל נהיה גלגל. או לענייננו אם חסרה במה, ניצור במה. וכך פנינו למורים בקול קורא והצענו להם להציג עבודות אומנות שהם יוצרים בסטודיו או בביתם. התערוכה הראשונה והשנייה הוצגו בבניין משרד החינוך, ובשנה השלישית העזנו והצגנו בגלריה מקצועית לאומנות, במקרה זה הגלריה של היכל שלמה. השנה ביקשנו מהמורים להגיש עבודות שיענו בכל דרך ופרשנות למושג שהמצאנו: 'חדש מותר'.

כאוצרת התערוכה צפיתי, עם ועדת שיפוט, בעבודות שהוגשו ובחרנו מתוכם עבודות שענו בקשת רחבה של פרשנויות למושג הנ"ל, תוך הנחת יסוד שברצוננו לאפשר למורים להציג, ולכן השיפוט נטה לקבל מנעד רחב של עבודות ברמות שונות. הוצגו עבודות שעסקו בהורות, משפחה וחברה. עבודות וידאו ועבודות שנעשו בשיתוף פעולה עם תלמידים. עבודות קלסיות ועבודות חדשניות. בטקסט שליווה את התערוכה כתבתי כך:

מהו הדבר החדש ומהו הישן. ועד כמה אפשר לחדש, ומה בכלל מותר.

העבודות בתערוכה "חדש מותר", מציעות פרשנויות שונות לכל אחד מחלקי הביטוי הזה

בשנים האחרונות ירושלים נהייתה למקום מלא בהתרחשות תרבותית מעניינת, ובתוך זה פריחה של אומנות חזותית, פלסטית. בירושלים כמו בירושלים עבודות מקבלות משמעות אחרת ומורכבת ולעיתים השיח שנוצר עמוק והזוי כאחד.

לאחרונה הופצה מפת האומנות של ירושלים שבה מסומנות עשרות גלריות לאומנות ברחבי העיר. חלק מן הגלריות הן גלריות עירוניות, חלקן גלריות פרטיות וחלקן קואופרטיבים של אומנים שחברו יחד לפעולה אומנותית משותפת. כשמדברים על גלריה לא מדובר על חנות-גלריה, שם מוכרים אומנות לאספנים ובעל הגלריה גוזר קופון שמן. כאלו יש רבות. הפריחה היא של גלריות שמציגות אומנות, שמעודכנות באומנות עכשווית ושהאומן שותף בהן ולא רק מוכר את עבודותיו.

במרכז העיר לבדה יש גלריות רבות: ביתא, ברבור, מרי, מוסללה, סדנת ההדפס ועוד רבות ומרתקות. מי שחשקה נפשו בקצת תרבות יכול להיכנס לאתר המעודכן של 'מנופים' (פסטיבל אומנות שנתי המתרחש ברחבי העיר) ולראות שם אילו תערוכות מוצגות והיכן. ברוב הגלריות הכניסה חינם, ולעיתים האומנים הם אלו שמפעילים את הגלריה ואז תזכו במפגש אישי עם אומן ולסיום תוכלו לקנח בארוחת שוק במחנה יהודה (שגם הוא הפך למקום מעניין מבחינת אומנות הגרפיטי השייכת לענייננו, ובכלל - אירועי התרבות השונים שמתקיימים בו בשנים האחרונות). הפעם בחרתי להרחיב דווקא על שתי תערוכות שבהן אני שותפה באופן ישיר או עקיף, ושהן משמעותיות בהיבטים רחבים נוספים. תערוכת בוגרי מגמות האומנות בחמ"ד המוצגת במוזיאון אסירי המחתרות, ותערוכת 'חדש מותר' #5 למורים-אומנים בחמ"ד. שתי התערוכות ננעלו בשבועיים האחרונים אבל שתיהן חשובות ומעידות על התהליכים והזרמים שמאחורי הקלעים של סצנת האומנות בבתי הספר הדתיים.

את תערוכת מורה-אומן זכיתי לאצור זו השנה החמישית. ולטובת מי שלא מכיר את המושג והמקצוע אצטט את ויקיפדיה:

אוצר הוא מפקח, מעריך ומנהל במוזיאון או גלריה. במובן המודרני הרחב אחראי האוצר על ארגון תערוכות במוזיאונים וגלריות, לפי רעיון מרכזי, עם קו המחבר בין כל היצירות והופך את חוויית הצפייה בהן לנרטיב. שמו של המקצוע נובע משם העצם אוצר. בימי קדם היה האוצר מופקד על אוצרות המלך, כעין אפסנאי. תפקידו של האוצר כולל איסוף החפצים, בחירתם וסידורם בחלל על פי נושא מסוים

ולמתח ביניהם. הן נעות במישורים שונים של מושג החדש והישן, של המותר והאסור. האומן המתחדש בחייו הפרטיים והמורה המתחדש מול ועם תלמידיו. השימוש במדיומים חדשים ועכשוויים באומנות והגעגוע לטכניקות הישנות והמבטיות. ההתבוננות המחודשת בעבודה והפחד ממה שאסור לראות. והתרת האיסור, והתרת הקשרים והתרת המשמעויות והזיכרונות וקשירה בין כל אלו יחד. מורי אומנות בחמ"ד יוצרים בסטודיו שלהם, זה המקצועי או המאולתר בין הסלון לחדר העבודה, אבל בעיקר יוצרים עם התלמידים. כמורים לאומנות אנו רגילים לעבוד עם תלמידינו על פיתוח שפה אומנותית אישית, על כלים טכניים, על דרכי הבעה חזותיים ועל בירור עולמם הפנימי. אנו רגילים לעמוד גאים לצד ומאחורי תלמידינו בעת שהם מציגים את עבודתם בתערוכות ביניים ובתערוכות גמר. תערוכה זו היא הזדמנות ו"במה" להציג את יצירתנו הפרטית. להציג את שלנו החדש והמתחדש, את מה שמעניין אותנו, מסקרן אותנו ושאינו מנהלים דיאלוג של התרה ואולי גם איסור.

במקביל הוצגה במוזיאון אסירי המחברות תערוכת אומנות שהציגה מבחר עבודות של בוגרי מגמות האומנות מעשרות בתי ספר של החמ"ד. בתערוכה זו מוצגות עבודות ציור, פיסול, מיצב, וידאו ועוד מבחר טכניקות שבהן בחרו תלמידי האומנות. והנושאים היו אותם נושאים מרתקים המעסיקים את בני הנוער. הורים, חברה, עם ישראל, זהות, ביקורת ועוד. העבודות שנבחרו הן ברמה גבוהה ועוברות שיפוט ועדת פרסים של מוסדות להשכלה גבוהה בתחומי האומנות השונים. גם שחר שפירא (משלנו...) הציגה שם ציור נפלא שבו ציירה את אבא שלה יהודה ואחיה מעוז. ואפילו זכתה בפרס הצטיינות על יצירתה.

נדמה לי לאור כל מה שכתבתי פה שברור שמגמות האומנות בבתי הספר הדתיים הן כבר עובדה קיימת. לשמחתי שפת האומנות נעשית משנה לשנה יותר ויותר מדוברת בקרב בני הנוער שלנו וגם בקרבנו. אחרי אלפי שנים של עיסוק בטקסט ישנו רצון משמעותי לעסוק בחזותי. וברוך ה' בשנים האחרונות נפתחות גם מגמות אומנות לבנים (כי למה לא בעצם?).

את הטקסט הזה אני כותבת בעיצומם של ימים עמוסים שבהם אני מלווה את התלמידות שלי בהגשת פרויקט הגמר באומנות. בפרויקט הגמר הן בוחרות נושא, מבררות אותו בכלים חזותיים, מעדנות ומפשטות, ובוחרות חומר וטכניקה

שיעבירו בצורה מיטבית את הרעיון שלהן. הן, ואני איתן, עובדות לילות וימים ועוד כמה לילות וימים ולבסוף מציבות תערוכה. בכך למעשה הן היוצרות והאוצרות של תערוכה פרטית שלהן (דבר שבזמן לימודי התיכון שלי היה בגדר חלום...).

ואם תרצו לצפות וליהנות מכל הטוב הזה ולראות מה מעסיק את הנערים המתוקים הללו, ובכמה כישרון ושפה אומנותית הם בורכו, אתם מוזמנים לתערוכות שיוצגו בחודש הקרוב ברחבי גוש עציון.

אולפנת אוריה - פתיחת תערוכה ב"א באדר ב', 3/18, התערוכה תוצג בלובי המתנ"ס.

מגמת אומנות על-אזורית לבנים, משותפת לדרך-אבות, נווה שמואל, מקור חיים ואורות יהודה, מציגה בפעם הראשונה תערוכת גמר. התערוכה תיפתח בכ"א באדר ב', 3/28, ותוצג במתחם החנויות שמעל רמי לוי עד כ"ג בניסן, 4/28 (בתערוכה יוצגו גם מיצירותיו של הרר גולדין ז"ל שעל שמו נקראת המגמה).

אולפנת נווה חנה - פתיחת תערוכה בכ"ח באדר ב', 4/4. התערוכה תוצג עד ט' באייר, 5/14.

הקבצן ואליהו הנביא

של תיאטרון איילושקה

וועדת גיל הרך מזמינה אתכם לחוויה לקראת פסח!

שעה של חוויה קסומה ומקורית!

הצגה לפסח וסודא להכנת תיאטרון נייר

בעזרתו הילדים יציגו בליל הסדר.

כמה ימים לפני ליל הסדר החליט הקבצן שברצונו לפגוש את אליהו הנביא. הוא מגיע לרבי וסיפר לו על כך וכעבור כמה שעות כבר היה בדרך לפגישה...

האם יפגוש את אליהו הנביא??

ביום רביעי ה' ניסן

10.4

בחדר אוכל.

הצגה ראשונה 16:00 לילדי הגנים

הצגה שניה 17:15 לכיתות א-ג

(בהרשמה בפורום)

מחכים לכם!!!

”הוי כינרת שלי,
ההיית או חלמתי חלום?”

שצפוי בתחילת השבוע, דבר אשר עשוי להשפיע עלינו. עודי מהרהר בדבר פשוט נשכבתי על רצפת המרפסת הקרירה, הסנדלים למראשותיי, שקט מסביב, ורוח קלילה מלטפת. אירועי השבוע העמוס חלפו אל מול עיניי ונוכחתי כמה אושר מתלווה למאמץ ולאתגרים אשר טומן בחובו כל שבוע במסע.

יום שישי עבר עלינו בנחת, בעז וכרמי הכירו טוב יותר את רגב, והשלמנו סידורים נוספים של הציוד. במהלך היום הצטרפו אלינו סגליה והשלישייה, אשר שהו במהלך השבוע אצל סבא יוסי וסבתא ברכה בשדה אליהו. השבת בנטור הייתה נהדרת, הפשטות והמרחבים התאימו לנו, והאירוח היה לבבי ומחבר.

בצוהרי השבת חנניה מקיים חבורת לימוד אשר לומדת מכתבי א”ר גורדון. למדנו עם החבורה על הערך הגבוה של החזרה לטבע ולעבודת האדמה, ועל צמיחתה של רוח האדם בזמן שהוא מתאמץ ומזיע על אדמת הארץ עם אחיו ומשפחתו. הדברים הגיעו בתזמון מושלם והשתלבו בתחושות שעלו בנו במהלך המסע.

במוצאי השבת הבנו שלאור התחזית הלוהטת עלינו לקחת פסק זמן מהצעידה, לכן ירדנו כולנו לשדה אליהו. כפי שכבר למדנו – כשחם הכי טוב להיות באזור ההר (בבית – ראש צורים!), כשחם מאוד הכי טוב להיות בשדה אליהו. שם כל חדר ממוזג היטב, וכך גם כל המרחב הציבורי.

אל יתרונותיו של המיזוג מצטרפים גם הפינוקים בצורת חדר אוכל קיבוצי המספק שלוש ארוחות ביום, וגולת הכותרת – בריכת השחייה הפתוחה גם לאחר החופש הגדול. כל זה

לאחר שבועיים של רכיבה וצעידה, הרגשנו שעברנו כבר כברת דרך, אך בשביל שנרגיש שסגרנו מעגל ראשוני, ושכל הפרויקט הזה (כולל חודש הכנות ומשאבים רבים) היה שווה, שאפנו לפחות להגיע לכינרת.

ביום חמישי אחר הצוהריים, לאחר התרעננות במכולת של מושב נטור, נכנסו לתוך המושב לביתם של חרות וחנניה זילכה ושלושת ילדיהם: רגב, צור וקמה. חרות – בת דודתי, אך הם הרבה מעבר ל’סתם’ בני דודים, הם חברים טובים ואנשים מעוררי השראה, שהקימו חווה חקלאית שיקומית לנוער עברייני המשמשת כחלופת מעצר לבני נוער שכל המסגרות האחרות התייאשו מהם. בחווה שנמצאת במורדות הגולן הדרומיים ממש מעל נהר הירמוך, מגדלים צאן, זיתים ועוד...

אל החווה הגענו בהזדמנויות אחרות, כרגע ‘הסתפקנו’ באירוח בביתם של חרות וחנניה, אשר קיבלו אותנו בארוחה חמה וטרייה, ובלבביות מאירה. אחר הצוהריים נפרדנו מחברנו יונתן בן ה-12 אשר טייל איתנו במהלך השבוע, וצריך היה לחזור לשגרה וללימודים.

לאחר שארגנו מקום לאתונות בסמוך לבית, ודאגנו להם למים ואוכל, סידרנו, ניקינו וחידשנו את הציוד שלנו והתיישבנו גם אנחנו לארוחת הערב בחצר הבית. בעז וכרמי נרדמו בחדר שקיבלנו, ואני פניתי לעיסוקיי – עוד תיאומים והכנות להמשך המסע. בתחזית דיברו על עומס חום קיצוני

כמובן כשנהנים מזמן איכות עם סבא וסבתא.

כך בילינו בכיף את יום ראשון. בשעות אחר הצהריים, הבין חנניה כי המקום אשר ארגנו לאתונות לא מספיק טוב עבורן, ובעזרת חבר העמים אותן על עגלה והעביר אותן למתחם גדול, כשני ק"מ מנטור. המתחם כולל כרם יין המגודר בגדר טובה שמקיפה את הכרם ושטח גדול נוסף. את השטח הפתוח מנצלים לרעייה של שלושה סוסים (ועכשיו גם שלוש אתונות), וכדי שלא ייכנסו לכרם פרסו חוט חשמל כמקובל בתיחום של שטחי מרעה של בקר. עומס החום הכבד צפוי היה להיחלש בהמשך השבוע. תכננו לחזור לגולן ביום רביעי ולהמשיך בטיול, וקיוונו להצליח להתמיד במסע ולהגיע לכינרת לפני העצירה הגדולה של ראש השנה.

את ארוחת הבוקר של יום שני אכלנו בכיף בחדר האוכל של הקיבוץ, הארוחה נקטעה כשחנניה התקשר ועדכן שהאתונות ברחו מהמתחם המיועד למרעה, נכנסו לכרם ומזיקות לעצים. לאחר כמה שניות של שוק, סגליה עזרה לי להבין

שאני עוזב הכול ועולה לגולן לתפוס את האתונות ולראות איך אפשר לטפל בנזקים.

יצאנו, כרמי ואני, בזריזות משרה אליהו היישר אל המתחם. בדרך יצרנו קשר עם דייוויד בעל הכרם אשר המתין לנו בשטח. עד שהגענו האתונות כבר חזרו בעצמן לשטח המרעה ודייוויד הרגיע אותי שהנזק עד כה לא חמור, אך צריך לוודא שהן לא יברחו שוב.

התברר שהן עברו מתחת לחוט החשמל, ולכן פרסנו עם דייוויד חוט חשמל נוסף נמוך יותר. בעבודה משותפת ויעילה סיימנו את המלאכה עד הצהריים. האירוע הזה עורר בי קנאה באנשי הגולן כדוגמת חנניה ודייוויד – כמה אהבת חינם והכנסת אורחים יש בהם, כמה הם מורגלים בעבודת כפיים ובחיבור תמידי לאדמה, וכמה סבלנות ואורך רוח.

כשחזרנו לשרה אליהו התקבלה החלטה משמעותית נוספת אשר תשפיע על המשך המסע: בעז וקרמי ימשיכו איתי, השלישייה יחזרו לראש צורים עם סגליה ויצטרפו לשנת הלימודים עם עלייתם לגן צור.

עוד באותו הערב, לאחר שהשכננו את בעז וקרמי, נסעתי עם סגליה והקטנים לראש צורים. הכנסנו אותם להמשיך

לישון בבית, ולאחר אירגונים נוספים הלכנו לישון בחצות. ב-5:00 הייתי בחזרה על ההגה בדרך לשרה אליהו, כדי להגיע ב-7:00 ולשחרר את סבא וסבתא ליום העבודה.

סוף אותו השבוע היה האחרון לשנת תשע"ח, כך שיום ראשון היה כבר ערב ראש השנה. המשמעות מבחינתנו הייתה שאם לא נצליח להגיע לפני שבת לכינרת אז נהיה כמעט שבועיים רצופים ללא רכיבה, וזאת לאחר שמתחילת המסע רכבנו 'רק' כשבועיים, ובעצם אולי המסע לא באמת מתקדם לשום מקום...

ביום שלישי בצוהריים עלינו בחזרה לנטור ונערכנו להמשך רכיבה ביום רביעי מוקדם בבוקר, שכן עומס החום נחלש רק במעט, והייתי לבד עם בעז וקרמי ללא עזרה בשטח וללא גיבוי זמין.

בוקר יום רביעי, אומנם קמנו מוקדם והשתדלנו להזדרז, אך העשייה הרבה הנדרשת לצורך יציאה לדרך הריצה את השעון, וכשיצאנו לדרך השמש כבר עמדה גבוה בשמיים והחום היה כבר.

את הרכב השארנו בשטח בסמוך לכרם ויצאנו

לדרך, כרמי מוביל את 'מהירה' ו'רביקה' ואני מוביל את 'לא-לה' אשר עליה רוכב בעז. לשמחתנו האתונות שיתפו פעולה וצעדו יפה. אלא ששמחתנו לא נמשכה זמן רב ולאחר כקילומטר וחצי של רכיבה בחום האתונות הפסיקו לשתף פעולה ופשוט עצרו.

לא הייתה זו הפעם הראשונה שבה האתונות נעצרות, אך לאחר מספר ניסיונות הבנתי שהפעם זה יהיה קשה יותר... העניין יכול להיות משעשע אלא שעומס החום הוסיף והתעצם ככל שעבר הזמן, והיינו בשטח פתוח ללא צל, על אדמת הבזלת הלוהטת. לא יכולתי לבזבז זמן נוסף ולסכן את בעז וקרמי במכת חום או התייבשות.

בהערכת מצב זריזה העליתי שלוש אפשרויות:

1. להזמין סיוע או חילוץ ולוותר בינתיים (ואולי לגמרי) על המשך המסע.
 2. להשאיר את האתונות ולחזור עם בעז וקרמי לרכב, לנסוע למקום ממוגן ולשקול את המשך דרכנו כנ"ל.
 3. להשאיר את האתונות, להמשיך עם בעז וקרמי לנקודה שבה צל טוב, לשתות ולנוח ולהמשיך באופן מחושב ומדורג את המסע.
- התלבטות קשה אך זמן רב להתלבט לא היה ברשותי,

החלטתי על האפשרות השלישית.

קשרנו את האתונות לגדר סמוכה, שמתי את בעז על הכתפיים, לקחתי בתיק מים ואוכל, ועם כרמי המשכנו ברגל עד לצל הקרוב. צעדנו כ-300 מטרים והגענו לעץ אקליפטוס גדול שתחתיו צל טוב ונעים. נחנו, נרגענו, שתינו מים ואכלנו ופליים. נשארנו לנו כשני קילומטרים עד לחניון העליון של נחל אל על הנמצא בסמוך לאבני איתן - שבו רצינו לעשות את הפסקת הצוהריים. השארתי את בעז וכרמי תחת העץ וחזרתי להביא את האתונות, לא לפני ששלחתי לאבא שלי את המיקום שלהם בוואטסאפ ותיארתי לו את המצב, השארתי אצל כרמי את הטלפון שלי והסברתי לו שאם משום מה אני לא חוזר תוך שעה אז הוא מתקשר לאבא שלי...

הלכתי בזריזות אל האתונות, קשרתי אותן אחת לשנייה והתחלתי ללכת. הפעם הן שיתפו פעולה בצורה טובה יותר - כנראה ראו את הנחישות והבינו שמוטב כך. הגענו לבעז וכרמי שהרגישו מצוין. מבלי לעצור אמרתי להם שאני ממשיך עוד קצת רק עם האתונות וחוזר אליהם. לאחר כ-200 מטרים האתונות התחילו להאט, לכן קשרתי אותן לגדר הקרובה ורצתי אל הבנים.

עם בעז וכרמי המשכנו בהליכה רצופה עד לחניון נחל אל על, והתיישבנו בצל טוב ונוח תחת הפרגולה של הקיוסק שנמצא במקום. נחל אל על, כמו נחלים רבים בגולן, היה סגור למטיילים השנה בשל מחלת ה'עכברת'. לשמחתנו למרות שגם הקיוסק היה סגור, בעליו היה בפנים וסידר אותנו לקראת החגים. ביקשתי ממנו שיהיה נגיש למקרה שבעז וכרמי יצטרכו משהו. הוא שמח לעזור.

חזרתי אל האתונות, ושוב הובלתי את שלושתן יחד. שלוש אתונות - וחמור אחד גדול שסוּחב את שלושתן. כשהגענו נתנו לאתונות לשתות ולאכול, וישבנו גם אנחנו לאכול ארוחת צוהריים. בעל הקיוסק הסכים לפתוח עבורנו את הקופה. מבין האפשרויות טילון או פחית העדיפו הבנים פחית קולה קרה ומרעננת - "כל העניין הוא לשתות משהו קר..."

בזמן שאכלנו את ארוחת הצוהריים הגיעה משאית של נסטלה, וציון הנהג-סוכן סידר גלילות במקררים של הקיוסק לקראת החגים. בזמן עבודתו דיבר איתנו קצת, ראה את האתונות ושמע על המסע. לפני שנסע לדרכו, קרא לכרמי למשאית ונתן לו שלושה טילונים. היה זה הטילון הכי טעים שאכלנו מעולם.

לאחר שהתאוששנו בהפסקת הצוהריים המרעננת, חזרנו להאמין שנוכל להשלים את היום כפי שתכננו מראש ולהגיע עד לחניון התחתון של נחל אל על אשר נמצא סמוך למושב אליעד.

החלטנו לתת צ'אנס נוסף לאתונות, וכך יצאנו לדרך בשעות הצוהריים המאוחרות, כשבעז שוב רכוב על 'לא-לה' וכרמי מוביל את 'רבקה' ו'מהירה'.

לשמחתנו ולהפתעתנו, שיתוף הפעולה היה מלא, ועם הבריזה שעלתה מהנחל מצב רוחנו היה מרומם. צעדנו בקצב טוב והגענו לחניון כשעתיים לפני החושך. עמדנו במשימה! איזה כיף.

המדורה והפויקה המוצלחים החזירו אותנו באופן מוחלט לאווירת המסע כפי שהיה בשבועיים הראשונים. רק כשנכנסנו לישון כרמי, בעז ואני, עיקלנו את היום הלוהט, המאתגר והמרגש שעבר עלינו. נכנסנו שלושתנו לשק"שים, על גבי מזרנים ותחת כיפת השמיים, הספקנו לדבר עם סגליה ולספר לה (מקצת) מאירועי היום. לאחר סיום השיחה השתררו חושך ושקט כמו שרק בטבע אפשר לחוות. בשביל רגעים כאלו שווה הכול - להיות הכי קרוב שאפשר: לילדים, לטבע, לעצמך, לאלוקים.

בבוקר יום חמישי, למרות האינטימיות המיוחדת, כרמי הצטער שאין איתנו משפחה וחברים נוספים. התארגנו וקיפלנו את הציוד, ובמהלך העבודה הגיעו בסמוך אלינו שלוש בנות בוגרות צבא שרצו לעשות טיול קצר בנחל אל על. הסברתי להם שהנחל סגור בשל העכברת, והן ישבו בצד והתלבטו מה לעשות...

כרמי ניצל את הסיטואציה והציע לבנות להצטרף אלינו. הן קפצו על הרעיון וכך נהנינו כולנו מטיול משותף עד הצוהריים עם אביה, תהילה ואביטל שקיבלו תוספת מרעננת לטיול שלהן לפני כניסתן לשנת הלימודים הראשונה באוניברסיטה.

את ארוחת הצוהריים עשינו בכניסה למנחת 'פיק' אשר משמש תעשיות ביטחוניות. מטבע הדברים המאבטחים בכניסה לא הרבו לשוחח איתנו, אך לפני שיצאנו לדרך ציידו אותנו בארטיקים מתוקים וקרים. עם ישראל חי ומתוק!

משם צעדנו לעבר הירידה במעלה 'סוסיתא', כביש ישן ומשובש היורד מדרום רמת הגולן עד לשער קיבוץ עין גב. האווירה הייתה מרוממת, הכינרת התקרבה אלינו יותר ויותר, וככל שהתקרבו כך התעצמה התחושה שאנחנו עושים דבר גדול, מתאמצים ומתגברים ביחד, מתחברים לאנשים הנפלאים של הארץ הנהדרת הזאת, ומתחברים גם לארץ עצמה תוך השלמת חציית הגולן מפאתי החרמון ועד לימת הכינרת.

מי היה עם בעז וכרמי בזמן שאני עליתי להביא את הרכב מהגולן? איפה האתונות נשארו במהלך השבת ובראש השנה? ומה הקשר לרומניה? זאת סופר בפרק הראשון של המסע על אנשי עין גב הנפלאים.

ביום שישי, בטרם נסענו לראש צורים למנוחה ארוכה שתימשך עד לאחר ראש השנה, ירדנו לכינרת, שחינו ונהנינו.

ילדים צוהלים, מים צוננים, שמיים בהירים, שוקו קר, כברת דרך מאחורינו - חלום...

"הוי כינרת שלי, ההיית או חלמתי חלום?"

◦ משפחת שינדלר ◦

היא

שרה לבית ברנט,
בת 31.
גדלה בראש צורים,
בוגרת סניף בני עקיבא
ראש צורים,
שבט עמיצור.

עובדת ב:
אחות בבית החולים
שערי צדק.
כרגע בחופשת לידה.

הוא

אסף, בן 29.
גדל בחדרה,
בוגר סניף בני עקיבא
גבעת אולגה,
שבט אחיה.

עובד ב:
סטודנט
ומשרד הביטחון.

ילדים זה שמחה

אביה (שנה ועשרה חודשים), ליהי (שבוע וחצי, נכון לכתיבת שורות אלו).

מיקום ביישוב:

לשם 11

גרים בראש צורים:

4.5 שנים

גרו לפני:

גרים בראש צורים מאז החתונה!

"מה הייתה השאלה???"

אם הייתה להם אפשרות לבקש כוח על הם היו מבקשים:
לסדר את הבית בנקישה אצבעות (בסגנון של מרי פופינס).
בעוד 20 שנה... יוצאים לפנסיה מוקדמת ומטיילים בעולם.

מסר שלמדו על בשרם: תמיד לטוס לחו"ל עם חבילת
גלישה בפלאפון (לאחר שיטוטים במשך שעות בלילה
בלוס אנג'לס).

מאחלים לראש צורים לרגל שנת ה-50? שהמקום ימשיך
לשגשג, ושהבנייה החדשה תתקדם ללא עיכובים...

ולסיום דבר שלא הייתם רוצים שאנשי ראש צורים ידעו:
נדיר למצוא אצלנו אוכל בשרי בבית.

הבוקר מתחיל ב: שרה - בימים של משמרות בוקר בשעה
05:30, מתארגנת מהר ויוצאת. בשאר הימים - כשהבנות
מתעוררות... אסף - לו"ז משתנה, בדרך כלל עד 06:00
מחוץ לבית.

הכי כדאי לבקר בספונטניות: 22:00 בלילה, הסבירות הכי
גבוהה ששנינו נהיה בבית.

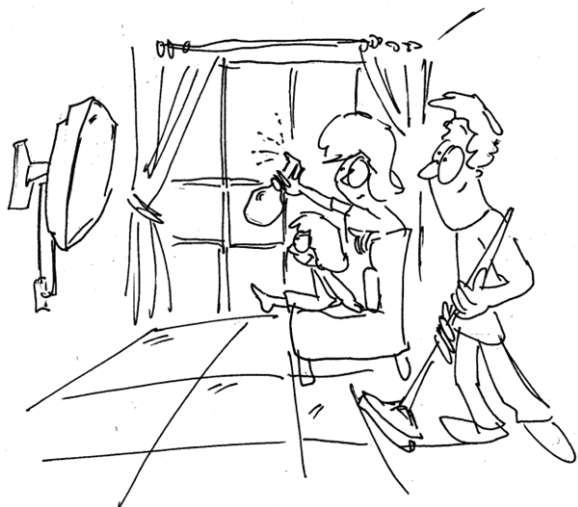
גרים בראש צורים כי: אסף - בגלל האישה, שרה - המיקום,
האוירה והאנשים.

אם היו כותבים עליכם ספר, שם הספר היה: "לעבוד
בשביל לחיות ולא לחיות בשביל לעבוד".

חירות זה: אסף - לסיים תקופת מבחנים, שרה - המותרות
של בוקר חופשי: השלמת שעות שינה.

בבית שלנו, פנה מוזרה
נתקעים שם לרב, מזריחה עד שקיעה
אני כבר יומים, שואב ת'אבק
לנקיון השקעים שם אחי מרתק
אחותי הקטנה מקרצפת רצפה
משאירות סיד, של יותר משנה.

אמא תראי את לא מאמינה
ליר הפח מצאתי ציליה
תלת אופן די בסדר, מעט משמש
ופזל ענק, של נף מבוגלדש
כדורסל מפנצ'ר, שאבא הסכים לתקן
וגם בבות של דורה, ברבי וקן
זה ממש מדהים, נס משמים
אבדתי פזל דומה, לפני בערך יומים

אולי השנה נסים אחרונים
ונהיה לבד בשטיפת כלים
אולי האורחים לא יתחרטו שבאו
והפוס יהא מנח עד שיבוא אליהו
אולי השנה יבנה בית המקדש
(ואם לא, אז אינשאללה שנקבל ת'בית מדרש)

בבדיקה מכניס את כלם לסרטים
בפעל החבאתי רק תשעה פרוורים

אותנו מעכשיו ולכל חיינו. מה יקרה כאשר יהיו לה ילדים? פתאום לא יהיה בא לה אז זהו לא מטפלים בהם? נגמר? מה יקרה באמצע החיים? חתונה? עבודה? לימודים? הקשבה פנימית עמוקה והבנה של מה טוב ומה נכון לי הן דבר חשוב ומשמעותי, אך ישנה תנועה נפשית שלדעתי חשובה לחיים וחשוב שתהיה קיימת בנו, והיא העמידה מול המציאות, האחריות שלי על המציאות. היכולת לראות מטרת על ולא מציאות זמנית.

לדעת לנשום עמוק ולראות איך המציאות הקיימת - המחייבת אותי אליה לפעמים - נותנת לי כוח. איך אני מקבלת אותה אליו באהבה. איך אני לומדת ממנה דברים חדשים על עצמי. נותנת לה לגלות בתוכי כוחות שלא ידעתי שקיימים.

כשהייתי בת שירות לאומי בהוסטל לנערות בסיכון ישבנו שלושת בנות השירות מול המנהלת וסיפרנו לה כמה שאנחנו לא מסתדרות, כמה שקשה לנו. והיא ישבה במשך כמה שעות טובות והקשיבה לנו.

לאחר מכן היא אמרה "שמעתי. עכשיו קחו אחריות".¹ "לעולם יהא אדם רך כקנה ואל יהא קשה כארז" - לדעת לעמוד מול המציאות הזו שלא תמיד בא לנו עליה, וזהו דבר שיכול להיות יומיומי (על המבחן מחר, על ההדרכה, על ההורים שלו שהבטחתי להם שיוכלו לבוא לשבת, על ההופעה של הילדה שהבטחתי לה שאגיע, על הקורס שנרשמתי אליו, על העוגה שהבטחתי שאכין לקידוש, על שיחת הטלפון הארוכה עם החברה שקשה לה מאוד עכשיו, על האזכרה של סבא רבא של אמא...) ולומר לעצמי - זה הכי בסדר בעולם שלא בא לי!! הכי בסדר! ולשהות בזה, להזכיר לעצמי שמותר לי שלא יבוא לי. שאין לי כוח. ושכולם יחנקו, כן?

אבל לעשות את זה 'הכי טוב שלי', כמו גדולה. לשהות ולעשות. כי אני הרי לא אבטל את ההורים שלו עכשיו, ואם אני אבטל לקטנה היא תזכור לי את זה for the rest of her life. אבל - האם אני עושה את זה מתוך קבלה של עצמי ושל המצב, או שאני אהיה במלחמות עם עצמי כל השבת על כמה שאני לא בסדר?

אבל האמת (וזה המחשבה השנייה...) שאחד הדברים שהכי תפסו אותי זו האמא. הלבאיא כביכול שנלחמת על ילדיה. ואני שואלת את עצמי כל הזמן בתור מדריכה, מחנכת - מה המרחק בין לתמוך ולחבל. איך אנו תומכים בילדינו, בחניכינו, ונמצאים לצידם כל הזמן, אך לצידם ולא במקומם? תומכים בהם אבל לא עושים את זה במקומם? מאפשרים להם לקחת אחריות על כל הקופה אך בלי תחושת נטישה או זריקת אחריות?

לפני כשנה ריכזתי את צוות נחשון (צוות עשייה המקביל לצוות הדרכה) בסניף גדול ונחשב מאוד במרכז הארץ. באמצע השנה מתקיים סמינריון לכל צוותי נחשון. על חברי הצוות מוטלת חובה לצאת לסמינריון כדי לקבל כלים להמשך השנה, חלק מלהיות בצוות זה לצאת לסמינריון. כמה ימים לפני הסמינריון קיבלתי הודעה מלינוי שהיא לא מעוניינת לצאת! שאלתי אותה לפרש העניין והיא פשוט אמרה שלא בא לה. ניסיתי לדבר על ליבה, לומר לה שאהיה איתה שם לגמרי כל הזמן, שיהיו פינוקים, ניסיתי להבין על מה הדבר יושב אך ללא הצלחה.

ערב לפני הסמינריון (אני כבר במקום עצמו), מוצפת הודעות על חבריה שהחליטו לא להגיע מסיבות כאלה ואחרות. בבוקר של הסמינריון חיכיתי לראות מי החליט לבסוף לעלות על האוטובוס ולשנע את עצמו לסמינריון - הגיעו שלושה בנים ובת (!) חמודים עד מאוד, נכנסו בשער בחולצות התנועה, קיבלו ממני צ'ופר והסמינריון התחיל. אני יודעת אם אתם מודעים לחוקי הסמינריון (הן לצוותי הדרכה והן לצוותי נחשון), אך מי שאינו מגיע לסמינריון מסיבה שאינה מוצדקת (סיבה מוצדקת, הווה אומר - מישוהו מת או מתחתן, ובהנחה שעשה את כל המאמצים להגיע) אינו יכול להמשיך עימו בצוות.

בהתייעצות עם רכז הסמינריון, רכזת האזור והקומונרית הוחלט להוציא את כל מי שלא הגיע מהצוות. ומי שרוצה לחזור צריך להתקבל מחדש במעבר ריאיון והוכחת רצינות. כל זה נעשה מתוך מחשבה ליצור רצינות ורצון שהם יבינו שאנחנו לא מתעלמים אלא לוקחים אותם ברצינות (כמובן שהיה לנו כביכול קל יותר פשוט להמשיך בחיינו כרגיל, כן?). כמובן שהרוב כעסו, חלק הבינו, ובסוף 90% הגיעו לריאיון חוזר. חוץ מלינוי. לינוי ממש כעסה. ממש. שתבינו, לינוי ואני היינו בקשר ממש טוב. והיא ממש כעסה.

ולמרות הכול היא באה לריאיון חוזר שבו היא הדגישה שוב ושוב שהיא אינה יודעת אם בכלל כוונתה לחזור אבל שיהיה. התהליך שהחברה עברו היה משמעותי, הוכחה להם רצינותנו ורצוננו שהם יצליחו, ושנחנו כאן ורק רוצים שהצוות הזה יצליח ויעוף. יום אחד לאחר זמן מה קיבלתי טלפון מאימה של לינוי שכעסה (כמובן...) ולא הבינה איך אני לא יכולה להבין חוסר רצון לצאת לסמינריון! עניתי לה שאני בהחלט מבינה! אפילו בתור רכזת לא תמיד בא לי לצאת לסמינריון! אבל שאני מאמינה שבחיים אנחנו צריכים להתגבר לפעמים על הילא בא לנו, לשנס מותניים ולעשות מה שצריך, מה שהתפקיד דורש מאיתנו. כמובן שאנו צריכים בתוך הדבר הזה לראות איך אנחנו עושים את זה הכי נעים ובצורה המיטבית לנו.

הסיפור הזה מלווה אותי במשך חיי ועבודתי, ושתי מחשבות שונות מלוות אותי ומפתחות עם הזמן. הראשונה היא שאני מאמינה שזה לימוד לחיים. שזה מחנך

¹ בפעם הבאה אכתוב על היכולת לעזוב בטוב, בקבלה עצמית ובידיעה שיש מקומות שיותר טובים לנו, לא לדאוג!

הלל אלגרבל

שלום חניכים מתוקים.
 חודש אדר הגיע לסיומו!
 חודש עמוס ומלא בפעילויות.
 את החודש פתחנו בהרקדת בנות מ"ט-ר"פ-ת עם דיג'יי
 חפצי מאך!!
 צוות נחשון יצאו לערב כיף ומגבש.
 בשבת פקודי ערכנו שבת "ונהפוכו" שבה התבלבלו כל
 המדריכים ואבינועם נהפך לקומונר!
 לאחר מכן קיימנו סטריטבול סניפי מטורף!!!
 וקבוצת הירוקים זכו במקום הראשון!! כל הכבוד לארז
 נאמן, אייל שבות, נחשון שוורץ, הלל גולן ואלעד קפלן.
 בשבת זכור שבט הרא"ה התותחים הרימו את הסניף לעננים!
 כל הכבוד לעדי קיפי ואביה ג'ייסון הקומונריות ולכל
 המדריכים התותחים.
 וביום שלישי, י"א באדר, בשעה 18:30 בחדר האוכל
 התקיימה חתונה סניפית שלא הייתה כמותה בכל העולם!!!
 מזל טוב לרעות ודביר לנישואיהם.
 מאחלים עוד שנים רבות, טובות ומאושרות.
 המשכנו לשוק פורים הנדיירדרר ששבט מעפילים הרימו!!
 כל הכבוד!
 יצאנו להתנדב בבית החולים ולשמח! כל הכבוד לכולם
 על האנרגיות והשמחה הגדולה!!!
 מאחלים חג גאולה שמח, שנהנה מהאביב ומהפריחה!

אנחנו ניקח אותם מקצה העולם, נעזור להם במשימות, ניתן להם כל מה שאפשר אבל לא נעמוד במקומם.

אחד מהערכים המרכזיים שמנחים אותי בלימוד אחריות הוא גם לדעת להיכשל. היכולת שלי לתת לו להיכשל. הוא היה אחראי על הארוחה, ליוויתי, שאלתי, עזרתי, אבל זה שלו וגם אם בסוף זה לא היה או היה מעפן - זה שלו לגמרי. מההתחלה ועד הסוף.

לא עצרתי רגע לפני ואמרתי - עזוב. אני אעשה. כי אז זה לא שלו. וגם עם הכישלון שלו אנחנו נתמודד. ביחד. נצא לאכול גלידה, נלמד כמה לקחים שהם שלו. מההתחלה ועד הסוף.

אילו כוחות אני בונה בו כאשר אני מלמדת אותו שהחיים האלה הם שלו ובכוחו לעשות מהם דבר מדהים וגדול. לא אני, הוא.

אם צריך אני אעיף אותו מבית הספר אך לא אשכח לקפוץ אליו הביתה לשיחה אישית.

אמא שלי היקרה, כשבזמנו היינו חוזרים מבית הספר והייתה שואלת "נו איך היי?", והיינו עונים "המורה הזאת פשוט שתומה", הייתה עונה לנו - "יכול להיות, אבל זאת המורה".

"הנרות הללו אנו מדליקים

כמו הילדים החמודים שאנו מוליכים

אפשר לשים בהם השמן ולהיטיב הפתילות

אבל משם זה רק תפילות..."

ליטל רון

חידות "הוא והיא" לפסח

י"א באדר, בשעה 18:30 בחדר האוכל
 התקיימה חתונה סניפית שלא הייתה כמותה בכל העולם!!!
 מזל טוב לרעות ודביר לנישואיהם.
 מאחלים עוד שנים רבות, טובות ומאושרות.
 המשכנו לשוק פורים הנדיירדרר ששבט מעפילים הרימו!!
 כל הכבוד!
 יצאנו להתנדב בבית החולים ולשמח! כל הכבוד לכולם
 על האנרגיות והשמחה הגדולה!!!
 מאחלים חג גאולה שמח, שנהנה מהאביב ומהפריחה!

1. הוא הלחם שהומטר משמיים - היא חלק בארוחה.
2. הוא אמירה, משפט - היא ספר הנקרא בליל החג.
3. הוא אחד מבני ישראל במצרים - היא עמ'לה.
4. הוא אחד מהבנים בהגדה - היא הסתיימה.
5. הוא מֶרֶד - היא אחות משה.
6. הוא הים שנקרע לאחר היציאה ממצרים - היא סערה.
7. הוא שב - היא אחד הסמלים (המאכלים) בקערת הסדר.
8. הוא האבא שלי - היא העונה שבה יצאנו ממצרים.
9. הוא טמן פח - היא אחת ממכות מצרים.
10. הוא איבר תנועה בגוף - היא נותנת את הפרי לנוזל שבארבעת הכוסות.
11. הוא ההר שאליה ברח אליהו הנביא - היא שם נוסף ליבשה שעליה עברו בני ישראל בים.
12. הוא והאחרים פיזרו ברוח - היא סמל קורבן הפסח בקערת הפסח.
13. הוא בן בארמית - היא המכה שירדה כאבנים משמיים.
14. הוא חלק ממוצק - היא הארץ שבה ישבו אבותינו במצרים.
15. הוא אמר דבר נכון - היא מצווה לתת לעני, לגר, ליתום ולא למנה.

